Nieuwe Uitgaven

Akoestische vogelherinneringen

Zeldzame vogels hebben ook de aandacht van uw recensent. Met veel plezier bekijkt hij foto's in tijdschriften van vogelsoorten die hij in Nederland heeft gezien. Uiteraard zijn de videobeelden van deze vogels ook een bron van zalige herinneringen aan weggevlogen vogels. Hij maakt ook zelf wel opnames met behulp van een recordertje om later nog eens na te kunnen genieten. Dit nu deed Dick Groenendijk uit Opheusden ook. Hij heeft betere apparatuur en kwam in de loop der tijd op het idee zijn opnames ter beschikking te gaan stellen aan anderen. Heel bescheiden noemt hij deze eerste door hem uitgebrachte CD 'Deel Nul'! Het zijn opnames gemaakt in de periode 1988-'99. U hoort de Krekelzanger uit de Broekpolder in Vlaardingen zingen. Dat was 25 mei 1988. Roepende Woudaapjes in Nieuwkoop, Kwartels in Middenmeer en aparte geluiden van Kauwtjes. Uniek vind ik de opname van twee roepjes van een Zwartkeellijster, een zingende Grauwe Fitis en de roepende Dwergooruil van de Ooijpolder uit 1998. Uw herinneringen worden zo opgeroepen, als u er tenminste ook was. Zo niet, dan heeft u niet alleen een unieke opname, maar ook de mogelijkheid uw geluidenkennis uit te breiden.
Dick Groenendijk heeft niet de bedoeling gehad een professionele CD te maken. De belangstelling voor zijn CD is echter van dien aard dat hij tegen de kostprijs van € 7,50 (inclusief verzendkosten) anderen kan laten genieten van zijn verzameling geluiden.

Wilt u een kopie hebben dan kunt u een mailtje sturen naar: dickgroenendijk@tiscali.nl of een briefje sturen naar: Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, telefoon (0488) 44 10 07. Na 'Deel Nul' werkt Dick dit jaar aan 'Deel Een'.

PCM

Handbook of the Birds of the World Volume 8

Met de verschijning van deel 8 van het alom gelauwerde 'Handbook of the Birds of the World' (HBW) is de serie halverwege. De redactie verwacht in totaal zestien delen nodig te hebben om de ruim negenduizend vogelsoorten van deze wereld te behandelen.

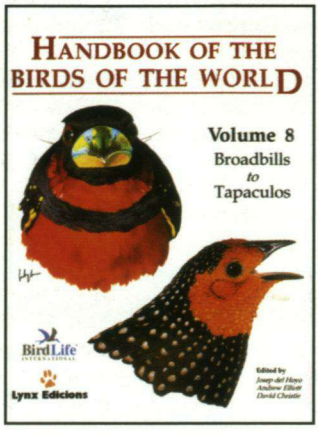

Deel 1 kwam uit in 1992. Acht delen dus in twaalf jaar, met vanaf 2001 jaarlijks eentje. Alleen al organisatorisch komt het redactieteam een diepe buiging toe dat men dit karwei weet te klaren. Inmiddels werd Lynx Edicions uit Barcelona een begrip. De uitgever ging geleidelijk meer publicaties van BirdLife International verzorgen. Uit hun catalogus blijkt dat het bedrijf inmiddels een shop aardig kan vullen met de op de markt gebrachte vogelaarshebbedingetjes.
Deel 1 sleepte destijds direct al de British Birds Award 'Best Bird Book of the Year' in de wacht, de prestigieuze prijs die zelden een vogelboek van buiten Engeland ten deel valt. Deel 7 kreeg die prijs wederom. Welnu, deel 8 verdient deze zeker. Met dit deel vangt men aan met de *passeriformes*, de zangvogels, waarbij direct al vogelfamilies aan bod komen waarvan recensent veronderstelde dat er minder van bekend zou zijn. Dat blijkt een misvatting. Dit nieuwe deel telt 850 pagina's, het hoogste aantal per deel tot dusver. Ook het aantal kleurenplaten (81 stuks) is een record en dat geldt ook voor de foto's, die opnieuw ademstokkend zijn. Kijk eens naar de Zwartrode Hapvogel (Black-and-red Broadbill) op pagina 55 of naar die van de Granaatpitta (Garnet Pitta) op pagina 128. Alleen al zulke foto's inspireren tot reisplannen. Met enige trots deelt de redactie mede dat fotografen speciaal voor HBW eropuit trekken. Dit is zeer begrijpelijk, want gelet op het niveau van het fotomateriaal, moet het voor vogelfotografen

een eer zijn om voor HBW werk te mogen leveren. Evenzeer gaat dit op voor de kunstenaars die de kleurenplaten verzorgen. Voor dit deel waren er het acht, alle bekende en vertrouwde namen van personen met een grote staat van dienst.
Het vorige deel opende met een 72 bladzijden tellend hoofdstuk over uitgestorven vogels. Deel 8 vangt aan met een ruim twintig pagina's lang overzicht hoe de huidige classificatie van vogels tot stand kwam. Dit hoofdstuk wordt opgedragen aan de pioniers Alfred Newton en Erwin Stresemann. Daarna volgt de behandeling van negen families, vanaf de breedbekken tot en met de tapaculo's, alle soorten van buiten het palearctische gebied. De algemene familiehoofdstukken werden verzorgd door dertien auteurs, van wie de meesten zijn verbonden aan musea of universiteiten in de Verenigde Staten.
Schrijven over HBW betekent dat men niet ontkomt aan het steeds opnieuw noemen van getallen. Dat houdt niet in dat bij deze serie de kwantiteit de kwaliteit bepaalt. Kwaliteit en kwantiteit staan onafhankelijk van elkaar. Kijkend naar de platen met de 52 soorten 'wood-creepers' en de 63 soorten 'ground-antbirds' kwam een heftig verlangen op om op reis te gaan, teneinde te pogen een paar van die schitterende vogelsoorten op te zoeken. Want leven vogelaars niet in een geweldige tijd? Met boeken als het HBW, met óók nog steeds verbeterende apparatuur en met de mogelijkheid af en toe een paar van die boeiende vogelsoorten ter plekke te gaan zien. In deel 9 zullen onder andere de leeuweriken, piepers en kwikstaarten aan bod komen.

GLO

Hoyo, J. del, E. Andrew & D. Christie(red.) (2003): Handbook of the Birds of the World. Volume 8. Broadbills to Tapaculos. Gebonden. 31 x 24 cm, 845 pagina's, 81 kleurenplaten, 477 foto's, 681 distributiekaartjes, 4000 literatuurreferenties. ISBN 84-87334-50-4. Lynx Edicions, Barcelona. Prijs € 125,-.

Onze roofvogels en uilen

Plomp Digital Video heeft opnieuw een videoband uitgebracht. Het betreft een herziene uitgaaf van de band 'Roofvogels en uilen' uit 1999. Gedurende bijna twee uur wordt aandacht besteed aan bijna alle roofvogels en uilen van Europa. Het bezittelijke voornaamwoord 'Onze' krijgt zo een

Europese dimensie en daarmee lijkt de stap gezet naar een ruimere verspreiding van deze prachtige band.
Het commentaar, dat professioneel ingesproken wordt door Ton van der Horst, is in het Nederlands. Nog maar een kleine stap en commentaar in enige andere Europese taal en meer mensen kunnen genieten van de prachtige opnamen.
Het toeval wil dat uw recensent deze video bekijkt op een zeer regenachtige januarizondag. De beelden doen de regen vergeten en het is weer fantastisch te kunnen genieten van de 'gewone' soorten als Havik, Boomvalk, Rode Wouw en Visarend. Ook de bijzondere soorten die als dwaalgast in Nederland zijn gefilmd, doen het adrenalinegehalte van destijds weer stijgen. Bij de Monniksgier, de Lammergier, de Grijze Wouw, de Giervalk en het Ruigpootuiltje komen vele herinneringen boven. Een ieder die deze vogels in Nederland heeft gezien, zal eenzelfde beleving hebben.
Van de roofvogels worden beelden en commentaar gegeven van tweeendertig soorten en van de uilen zien wij dertien soorten. Een deel van de uilensoorten is buiten Nederland opgenomen. Meestal wordt het land genoemd. Dat zou altijd wel mogen.
De auteurs geven aan zeer voorzichtig te zijn omgesprongen met nestopnames. Alleen als dat zonder enige vorm van verstoring kon, heeft men de jongen gefilmd. Dat geeft meteen prachtige opnames uit de Amsterdamse binnenstad van een sperwerpaar dat aan de grachtengordel het nest had gebouwd. Het commentaar bij de beelden meldt dat bij dit paartje het voer voor negentig procent bestaat uit Huismussen. En die

verdwijnen uit de stad?
Uiteraard zijn er enkele kanttekeningen te maken bij sommige soorten. Het herkennen van de Torenvalk levert niet veel problemen op. Af en toe is het toch twee keer kijken, ook voor ervaren waarnemers. Het zou een goede aanvulling zijn geweest als naast het volwassen mannetje ook een volwassen vrouwtje en jonge vogels van de Bruine Kiekendief in beeld waren gebracht.
Dat Buizerds miauwen weten wij, maar dat ook op de band laten horen tijdens het tonen van de beelden zal toch niet te moeilijk zijn geweest? En was het mogelijk geweest de balg van de in Nederland gevonden Kleine Torenvalk te laten zien? Tenslotte vormen deze opnamen ook een tijdsdocument doordat de meeste vogels op de video gezet zijn in Nederland.
Al met al is het zeer de moeite waard deze video of DVD te bestellen op de gebruikelijke wijze.

De video kost € 23,95, de DVD kost € 27,95. Het bedrag kan overgemaakt worden op rekening 33.63.57.869, ten name van Plomp Digital Video, Wetering 7, Linschoten, telefoon 06-54657040. Vermeld dat het gaat om bestelcode VHS-01 voor de video en om DVD-01 voor de DVD. Zet uw naam en adres op de overschrijving. De band of DVD wordt u dan toegestuurd. Verdere informatie kunt u krijgen via e-mail: info@plompdigitalvideo.nl. Er zijn nog diverse andere videobanden verkrijgbaar en een overzicht hiervan is te vinden op: *http://www.natuurdigitaal.nl.*

PCM

Het Woud

Na de succesvolle lancering van de CD 'Merels en meer' is nu een uitgave met de titel 'Het Woud' uitgebracht door Meeuwsen Natuurgeluiden. Opnieuw munt deze uitgave uit door de helderheid van de opnamen van de solisten. Geconcentreerd luisterend ontstaat een beeld van het omringende bos. Daartoe dragen niet alleen de vogels, maar ook allerlei andere geluiden bij. Roffels van spechten, roepjes en zelfs het geluid van de vleugelslag van enkele soorten komen in het concert voor. Hoewel er geluiden van 41 verschillende vogelsoorten op de CD voorkomen, is bij de opnamen is niet gestreefd naar een volledig overzicht van de zang van alle bosvogels, want deze uitgave is niet bedoeld om te determineren. De kracht ligt in de sfeer die door het repertoire wordt opgeroepen. Ondanks een speelduur van bijna 1¼ uur verveelt de 'Het Woud' geen moment.
De CD is te verkrijgen door storting van € 16,50 (€ 18,25 inclusief verzendkosten) op postgiro 8547404 ten name van Meeuwsen Natuurgeluiden, Wageningen, onder vermelding van 'CD Woud', postcode en huisnummer.

DAJ

De Dwergganzen van Anjum

Enige tijd geleden verscheen, voor de tweede keer in 2003, een uitgave van schildertekenaar Erik van Ommen en schrijver Gerard Ouweneel. Na het verschijnen van de jubileumuitgave van *het Vogeljaar*, 'Vlerkenstreken' brachten zij, deze keer via de KNNV Uitgeverij, ook 'De Dwergganzen van Anjum' uit.

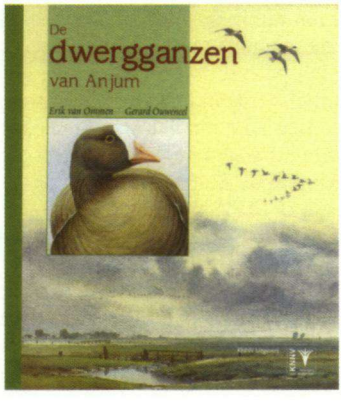

Dit nieuwe boek is een hommage aan de ganzenpopulaties en aan mensen die betrokken zijn bij het beschermen en bestuderen van ganzen. In het bijzonder van de Dwergganzen, want over het algemeen is het goed gesteld met de overwinterende ganzen in Nederland, maar met de Dwerggans gaat het helaas helemaal niet zo best. Er wordt geschat dat de huidige populatie van de Dwerggans maximaal 25.000 exemplaren bedraagt. Een dramatische achteruitgang ten opzichte van taxaties van Russische onderzoekers, die in de jaren zestig van de vorige eeuw uitgingen van een Euraziatisch bestand van honderdduizend exemplaren. Ook al was hun beoordeling waarschijnlijk te optimistisch, staat vast dat de Dwerggans heel hard achteruitgaat. Alle reden dus om aandacht te vragen voor deze soort. Hopelijk kan dit nieuwe boek daaraan bijdragen.
Een groot deel is gewijd aan ervaringen opgedaan bij het observeren en bestuderen van de ganzen in het veld. Ruime aandacht is besteed aan de impressies die daarbij werden opgedaan. Gerard Ouweneel doet dat in zijn voor lezers van *het Vogeljaar* bekende schrijfstijl en Erik van Ommen

legde zijn ervaringen vast door middel van aquarellen en schetsen. Een aantal hoofdstukken is gewijd aan bezoeken aan gebieden waar Dwergganzen voorkomen, in het bijzonder het Lauwersmeergebied en De Kolken bij Anjum. Ook wordt aandacht besteed aan ganzen in de Hoeksche Waard. Hoewel er veel te genieten valt in deze Nederlandse ganzengebieden, is dat voor de auteurs niet voldoende. Zij krijgen de smaak te pakken en willen meer zien van het ganzenleven. Samen met echtgenote Els Ouweneel en Eddie Douwma, coördinator van het nationale dwergganzennetwerk, vertrekken de auteurs naar het noorden van het Zweedse deel van Lapland. Tijdens dit bezoek aan de broedgebieden wordt de groep begeleid door Bosse Fagerström, coördinator van het dwergganzenproject in Zweden. Al meer dan twintig jaar worden in Zweden pogingen gedaan om een nieuwe populatie Dwergganzen op te bouwen, die in tegenstelling tot het natuurlijke gedrag niet gebruikmaakt van een oostelijke trekroute, maar in plaats daarvan richting West-Europa trekt. Omdat de jachtdruk in enkele Oost-Europese landen zeer groot is, zijn de gevaren voor trekkende ganzen daar veel groter dan in het westen. Geleidelijk aan beginnen de pogingen om het trekgedrag van Dwergganzen aan te passen succes op te leveren. In deze nieuwe uitgave wordt uitvoerig stilgestaan bij het waarom van het project, de aanpak en de problemen die zich bij de uitvoering voordeden.
Naast deze, voornamelijk 'verhalende', hoofdstukken met de veldervaringen en reisbelevenissen, bevat 'De Dwergganzen van Anjum' ook een reeks afzonderlijke artikelen waarin concrete feiten en gegevens staan vermeld over projecten en over diverse acties die in loop der tijd ondernomen zijn om Dwergganzen te beschermen. Hoewel er uiteraard veel aandacht besteed is aan Dwergganzen, worden ook ander ganzen- en vogelsoorten niet vergeten. De gesprekken met vogelaars in het veld gaan ook vaak over andere waargenomen soorten, zoals Grutto's, IJslandse Grutto's, Kemphanen of Kraanvogels.
'De Dwergganzen van Anjum' is rijk voor-zien van prachtige aquarellen en schetsen van Erik van Ommen, die ook de vormgeving van het boek voor zijn rekening nam. Veel van de afbeeldingen laten vogels zien in het landschap. Daarnaast zijn er ook talloze schetsen in kleur en zwart-wit die bepaalde details of specifieke houdingen of gedrag tonen. Behalve veel afbeeldingen van ganzen zijn ook veel andere vogelsoorten afgebeeld, zoals duikers, de Kleinste Jager, de IJsgors, Kemphanen, de Tureluur en zelfs ook enkele zoogdieren. Aardig daarbij is dat we nu in sommige gevallen afbeeldingen van vogels te zien krijgen in biotopen waarin zij in Nederland niet voorkomen of in een kleed dat hier niet of maar zelden gezien wordt.
'De Dwergganzen van Anjum' is een ontspannend lees- en kijkboek. Geen taaie wetenschappelijke pil maar toch wel degelijk informatief.

RAK

Ommen, E. van & G. Ouweneel (2003): De Dwergganzen van Anjum. Gebonden. 23,7 x 21,5 cm. 112 blad-zijden. Met aquarellen en tekeningen in kleur en zwartwit. ISBN 905011 170 X. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Prijs: € 24,95.